Η ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΕ'

ΤΟ μέρος αὐτὸ τῶν «Ἀπομνημονευμάτων» της ἡ περίφημη Γαλλὶς ἠθοποιὸς Σάρα Μπερνάρ, διηγεῖται ὑπὸ ποιὲς συνθῆκες ἀναγκάστηκε ν' ἀκολουθήση τὸ θεατρικὸ στάδιο καὶ τὰ τῆς εἰσόδου της στὸ «Κονσερβατουὰρ» τῶν Παρισίων.

Ἡ ἐξετάσεις μου γιὰ τὴν εἴσοδό μου στὸ «Κονσερβατουὰρ» —συνεχίζει ἡ μεγάλη καλλιτέχνις— θὰ γινόντουσαν ἔπειτα ἀπὸ ἕνα μῆνα κι' ἔπρεπε νὰ ἐπιδείξω σ' αὐτὲς τὰ καλλιτεχνικά μου χαρίσματα, ὑποδυομένη ἕναν ὁποιονδήποτε ρόλο.

Τότε ὁ νουνός μου μὲ συμβούλευσε νὰ ὑποδυθῶ τὸ ρόλο τῆς «Φαίδρας», μὰ ἡ δασκάλα μου, δεσποινὶς ντὲ Μπραμπέντερ, ἀντιτάχθηκε, βρίσκοντας τὸ ρόλο αὐτὸ κάποιος... σόναν γιὰ τὴν ἡλικία μου. Ἐδήλωσε μάλιστα, πὼς ἂν δὲν τὸν ἄλλαζα, δὲν θὰ μὲ βοηθοῦσε καθόλου νὰ τὸν μάθω.

Τότε ὁ κ. Μεντιέ, ὁ παληὸς οἰκογενειακός μας φίλος, μὲ συμβούλευσε νὰ γυμναστῶ στὸ ρόλο τῆς Σιμέν, ἀπὸ τὸ «Σὶντ» τοῦ Κορνηλίου. Μὰ μόλις ἀπάγγειλα ἀτ' τὸ βιβλίο μερικοὺς στίχους μπροστά του, μὲ σταμάτησε, λέγοντας ὅτι ἔσφιγγα πολὺ τὰ δόντια μου, ἀπαγγέλλοντας, ὅτι δὲν ἐπρόφερα καλὰ τὰ ρ, ὅτι δὲν ἐτόνιζα ὅπως ἔπρεπε τὸ ο, κτλ. Μοῦ ἔγραψε μάλιστα σ' ἕνα τετράδιο διάφορες ὑποδείξεις, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ κανονίσω τὴ μελέτη μου.

Ἰδοὺ μερικὲς ἀτ' αὐτές :

Κάθε πρωῒ ἐπὶ μιὰ ὥρα, ἔπρεπε νὰ λέω ὁλόενα : τέ, ντέ, μπέ, γκέ, γιὰ νὰ μάθω καλὰ τὴν προφορὰ τῶν φθόγγων.

Πρὸ τοῦ γεύματος ἐπίσης, ἔπρεπε νὰ λέω σαράντα φορὲς τὴ φράση : «Ὁ Ριρῆς δὲν μπορεῖ νὰ μὲ βρῆ στὴ μικρή μου τρυπίτσα», γιὰ νὰ μάθω νὰ προφέρω τὰ ρ.

Τὸ ἀπόγευμα πάλι, ἔπρεπε νὰ λέω ἄλλες σαράντα φορὲς τὴ φράση : «Σύσσωμος στρατὸς καὶ στόλος σέρνουν σκλάβους στὴ σκλαβιά», γιὰ τὰ σ, κλπ.

* * *

Τέλος, ἡ μεγάλη ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων ἔφτασε. Ὅλος ὁ κόσμος μοῦ ἔδινε συμβουλές, μὰ κανεὶς δὲν μοῦ ἔδινε μιὰ θετικὴ συμβουλή, ὅπως ἐπίσης κανεὶς δὲν συλλογίστηκε νὰ μοῦ πάρη ἕναν ἐπαγγελματία ἠθοποιὸ γιὰ νὰ μὲ γυμνάση.

Σηκώθηκα τὸ πρωῒ μὲ τὴν καρδιά μου φουσκωμένη καὶ μὲ τὸ μυαλό μου θολωμένο. Ἡ μαμὰ μοῦ εἶχε φτιάξει ἐπίτηδες γιὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἕνα φόρεμα ἀπὸ μαῦρο μεταξωτό, ἐλαφρὰ ντεκολτέ, μὲ μιὰ μπερτοῦλα σκοῦρα στὴν πλάτη. Τὸ φόρεμα αὐτὸ ἦταν κοντὸ κι' ἄφηνε νὰ φαίνονται τὰ γοβάκια μου ποὺ ἦσαν ἐπίσης μεταξωτά, χρώματος μωρντορέ.

Ὅταν ντύθηκα, ὅλος ὁ κόσμος ἦρθε γιὰ νὰ ἐπιθεωρήση τὴν τουαλέττα μου κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔμεινε εὐχαριστημένος. Ἡ κ. Γκεράρ μάλιστα ἐνθουσιάστηκε τόσο, ὥστε μὲ φίλησε καὶ στὰ δυὸ μάγουλα κατσιγκινημένη.

Μὲ εἶχαν καθήσει σὲ μιὰ καρέκλα, μὰ ἐγώ, νοιώθοντας τὰ βλέμματα ὅλων καρφωμένα ἐπάνω μου, δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ φύγω.

Τέλος σηκώθηκα. Μὰ σηκώθηκα τόσο ἀπότομα, ὥστε τὸ φόρεμά μου, στὸ ὁποῖο θᾶχε χωθεῖ καμμιὰ ψάθα ἀτ' τὴν καρέκλα, ξεσκίστηκε ἀρκετὰ ἀπὸ πίσω.

Ἡ μητέρα μου γύρισε τότε θυμωμένη πρὸς ἕναν ἐπισκέπτη, ὁ ὁποῖος εἶχε μπεῖ πρὸ πέντε λεπτῶν μέσα καὶ μὲ κύτταζε μὲ θαυμασμὸ καὶ τοῦ εἶπε :

— Βλέπετε, νὰ ἡ ἀπόδειξις αὐτοῦ ποὺ σᾶς ἔλεγα. Ὅλα τὰ μεταξωτά σας ξεσχίζονται μὲ τὸ παραμικρό.

— Μά, τῆς ἀπάντησε ζωηρὰ ὁ ἐπισκέπτης, σᾶς εἶπα πρὶν τὸ ἀγοράσετε, πὼς τὸ μεταξωτὸ αὐτὸ εἶνε παληὸ καὶ γι' αὐτὸ σᾶς τὸ ἔδωσα τόσο φτηνά.

Αὐτὸς ποὺ μιλοῦσε ἔτσι, ἦταν, ὅπως ἔμαθα ἀργότερα, ἕνας Ὁλλανδὸς ἔμπορος μεταξωτῶν.

Τέλος, τὸ σχίσιμο τοῦ φορέματός μου μπαλώθηκε, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται, καὶ ξεκίνησα γιὰ τὸ «Κονσερβατουὰρ», συνοδευομένη ἀπὸ τὰ δυὸ ἀγαπημένα μου πλάσματα, τὴν δεσποινίδα Μπραμπέντερ καὶ τὴν κυρία Γκεράρ. Μπήκαμε σ' ἕνα μικρὸ ἀμάξι μὲ δυὸ θέσεις. Μὰ ἤμουν πολὺ εὐτυχισμένη, γιατὶ τὸ ἀμάξι αὐτὸ, ἦταν μικρό, ἐπειδὴ ἔτσι ἤμουν ἀναγκασμένη νὰ κάθωμαι ἀνάμεσα στὶς δυὸ αὐτὲς ἀγάπες μου, ἔχοντας τὸ λεπτεπίλεπτο μεταξωτό μου φόρεμα ἁπλωμένο ἐπάνω στὰ γόνατά τους.

Ὅταν, ἔπειτ' ἀπὸ λίγη ὥρα, μπήκαμε στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς τοῦ «Κονσερβατουὰρ», βρήκαμε κόλας ἐκεῖ καμμιὰ δεκαπενταριὰ νέους καὶ καμμιὰ εἰκοσαριὰ νέες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν πάει μαζὶ μὲ τοὺς πατέρας τους, τὶς μητέρες τους, κτλ., γιὰ νὰ ὑποστοῦν ἐπίσης ἐξετάσεις.

Ἀμέσως τὰ βλέμματα ὅλων καρφώθηκαν ἐπάνω μου, πρᾶγμα ποὺ μ' ἔκανε νὰ γίνω κατακόκκινη. Ἡ κ. Γκεράρ μὲ τράβηξε τότε ἀπαλὰ ἀτ' τὸ χέρι, μὰ ἐγώ, γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια, γύρισα πίσω, ζητῶντας καὶ τὸ χέρι τῆς δεσποινίδος Μπραμπέντερ.

Μὰ εἶδα τότε, ὅτι κι' αὐτὴ προχωροῦσε φοβισμένη, πιὸ κόκκινη ἀπὸ μένα καὶ περισσότερο στενοχωρημένη. Ὅλος ὁ κόσμος τὴν κύτταζε καὶ εἶδα μερικὲς κοπέλλες νὰ σπρώχνουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη καὶ νὰ τὴν δείχνουν μὲ τὸ κεφάλι. Μιὰ νέα μάλιστα σηκώθηκε ἀτ' τὴν καρέκλα της καὶ τρέχοντας πρὸς τὴ μητέρα της, τῆς εἶπε :

— Μαμά, γιὰ κύττα μιὰ κοινοκυβάγια !

Ἡ φτωχή μου δασκάλα ἔγινε μὲ μιᾶς κατάχλωμη σὰν πεθαμένη, μὰ ἐγὼ ἄναψα καὶ κοκκάνισα ἀτ' τὴν ὀργή μου σὰν ἀστακός, γιατὶ τὴν εὕρισκα χίλιες φορὲς καλύτερη ἀπὸ ὅλες ἐκεῖνες τὶς χοντρομηντέρες ποὺ βρισκόντουσαν μέσα στὴν αἴθουσα. Βέβαια τὸ ντύσιμό της ἦταν κάπως ἐκκεντρικό, ἀλλὰ εἶχε μάτια ἰστέροχα καὶ φυσιογνωμία γλυκυτάτη.

Ἔξαφνα, ἐκείνη τὴ στιγμή, ἡ πόρτα τῆς διπλανῆς αἰθούσης ἄνοιξε καὶ μιὰ κοπέλλα βγῆκε ἔξω κατσταραγμένη, ἡ ὁποία ἔτρεξε ἀμέσως πρὸς τοὺς γονεῖς της καὶ ρίχτηκε στὴν ἀγκαλιά τους. Ἦταν μιὰ ὑποψηφία, ἡ ὁποία εἶχε ὑποστεῖ πειὰ τὶς ἐξετάσεις της.

Συγχρόνως ἕνας κύριος παρουσιάστηκε στὴν πόρτα καὶ φώναξε :

— Νὰ περάση ἡ μὶς ;;;;

Εἶδα τότε μιὰ νέα ψηλή, ξανθή, λεπτή, νὰ προχωρῆ στενοχωρημένη. Ὡστόσο στάθηκε μιὰ στιγμὴ γιὰ νὰ φιλήση μιὰ ὡραία καὶ παχουλὴ κυρία, στὴν ὁποία εἶπε : «Μὴν φοβᾶσαι, μαμά...», κι' ἐξαφανίστηκε πίσω ἀτ' τὴν πόρτα.

Τέλος, ἔπειτ' ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα, ἦρθε καὶ ἡ δική μου σειρά. Μόλις ἄκουσα νὰ φωνάζουν τ' ὄνομά μου, ἀναπήδησα σὰν τοὺς διαβολάκους ποὺ βρίσκονται κλεισμένοι μέσα σὲ κουτιά. Κούνησα τὸ κεφάλι μου, γιὰ νὰ ρίξω τὰ μαλλιά μου πίσω, ἐνῶ ἡ δεσποινὶς ντὲ Μπραμπέντερ μοῦ συνιστοῦσε νὰ προφέρω καλὰ τὰ ο, τὰ α, τὰ ρ, κλπ.

Ἔπειτα μπῆκα ὁλομόναχη μέσα στὴν αἴθουσα τῶν ἐξετάσεων.

Ὡς τότε δὲν εἶχα μείνει μόνη οὔτε μιὰ ὥρα στὴ ζωή μου. Ὅταν ἤμουν μικροῦλα, βρισκόμουν διαρκῶς γατζωμένη στὰ φουστάνια τῆς παραμάνας μου. Στὸ μοναστῆρι, εἶχα πάντα κοντά μου μιὰ φίλη μου ἢ μιὰ μοναχή. Στὸ σπίτι πάλι, βρισκόμουν πάντα ἀνάμεσα στὴ δεσποινίδα ντὲ Μπραμπέντερ καὶ στὴν κ. Γκεράρ καὶ ἂν αὐτὲς ἀπουσίαζαν, στὴν κουζίνα, μαζὶ μὲ τὴν ὑπηρέτρια Μαργαρίτα.

Νὰ λοιπὸν τώρα ποὺ βρισκόμουν ὁλομόναχη σ' αὐτὴ τὴ μεγάλη αἴθουσα, στὴν ἄκρη τῆς ὁποίας ἦταν στημένη μιὰ ἐξέδρα καὶ στὴ μέση ἕνα τραπέζι, ποὺ ὁλόγυρά του καθόντουσαν μερικοὶ κύριοι μὲ σοβαρὸ ἢ εἰρωνικὸ ὕφος. Μιὰ γυναῖκα μόνο ὑπῆρχε καθισμένη μεταξύ τους.

Ἐνῶ ἀνέβαινα στὴ μικρὴ ἐξέδρα, ἔννοιωθα τὰ βλέμματα ὅλων καρφωμένα στὴν πλάτη μου. Μόλις βρέθηκα ἐπάνω, κύτταξα τὸν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς, τὸν κ. Ὠωτέρ, καὶ πρόσεξα πὼς μὲ κύτταζε εὐνοϊκά. Τότε μοῦ ἦρθε μιὰ ξαφνικὴ ἔμπνευσι. Ἀντὶ νὰ ἀπαγγείλω τὸν ρόλο τῆς Σιμέν, τὸν ὁποῖο εἶχα μελετήσει, θ' ἀπήγγελλα τὰ «Δυὸ Περιστέρια» τοῦ Λαφονταίν, ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀγαπημένους μου μύθους.

Ἔκανα λοιπὸν μιὰ ὑπόκλισι πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἄρχισα :

«Δυὸ περιστέρια ἀγαπηθῆκαν τρυφερά...».

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.

Ἕνας Παριζιάνος κομμωτὴς χτενίζει τὴ Σάρα Μπερνάρ, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψι τῆς μητέρας της, τὴν ἡμέρα τῶν ἐξετάσεών της στὸ «Κονσερβατουάρ».
(Σχέδιο τοῦ Κλαιρέν).